

czynnie w celu podporządkowania świata dla pośredniego zaspokojenia potrzeb; charakteryzujące się cechami przeciwstawnymi, jak trud — łatwość, konieczność — → wolność, cierpienie — radość.

Współczesna nauka katolicka widzi w pracy współuczestnictwo w realizowaniu Królestwa Bożego na ziemi, aktywną realizację zadań postawionych przez Boga przed człowiekiem. Praca jest spełnieniem posłannictwa doskonalenia świata, dostosowania świata do człowieka. To „uczłowieczanie” świata przez pracę dokonuje się na dwóch płaszczyznach: podmiotowej (realizowanie siebie) i przedmiotowej (realizowanie Królestwa Bożego). Przetwarzanie świata jest jednym z warunków ludzkiego samospełniania się i tworzenia samego siebie poprzez miłość, → pokój i → sprawiedliwość. Wymaga to włączenia pracy w szerszy kontekst ładu moralnego.

Praca podkreśla → autonomię człowieka, który jest partnerem Boga, współuczestnikiem dzieła stworzenia. Praca jest nie tylko przeobrażeniem świata zewnętrznego, ale też jest czynnikiem doskonalącym samego człowieka, wyrażającym jego istotę, dlatego jest wartością autonomiczną, nadrzędną wobec innych elementów procesów wytwórczych i całego życia ekonomiczno-gospodarczego. W języku potocznym mówi się o pracy zwierząt i maszyn, jednak praca w sensie ścisłym jest czynem człowieka, a więc

PRACA

Praca jest to aktywne zachowanie się człowieka wobec świata, wynikające z jego niesamowystarczalności przejawiającej się w potrzebach, realizowane w ludzkim

działaniem świadomym i wolnym, mającym na celu przystosowanie świata do potrzeb ludzkich. Poprzez tworzenie odpowiednich wartości służy ona człowiekowi i jego rozwojowi. Praca jako czyn ludzki doskonali człowieka w płaszczyznach: somatycznej, poznawczej, wolitywnej i społecznej. Każdy z tych aspektów ma swój udział w pracy, choć oczywiście w różnych proporcjach, w zależności od wykonywanego zajęcia. Praca doskonali więc ciało ludzkie, gdyż polega na przełamywaniu oporu materii przetwarzanej i na pokonywaniu oporu własnego ciała. Celowe i skuteczne przetwarzanie świata domaga się coraz doskonalszego jego poznawania, a więc w procesie pracy doskonalone są również zmysły i władze poznawcze; jak też wola i wolność, gdyż, z jednej strony, praca domaga się nieustannego wysiłku woli w podtrzymywaniu działania, z drugiej zaś strony, humanizacja świata powoduje uwalnianie się człowieka od determinizmów przyrody. Skuteczność pracy jako przetwarzania świata domaga się współdziałania wielu osób, a więc społecznego uczenia się podziału i kierownictwa pracy, przez co tworzone są więzi społeczne, ludzka → solidarność i → uczestnictwo we → wspólnym dobru. Praca jest więc jednym z ważnych czynników antropogenezy.

(J.G. i S.G.)